

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

[Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı]

[Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı]

[Yüksek Lisans Tezi]

**[BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK
TUTUMLARI İLE DİJİTAL OKURYAZARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ]**

[Aziz DİZLEK]

ORCID: [0000-0002-8860-1091]

Danışman

[Doç. Dr. Ahmet UZUN]

ORCID: [0000-0003-3566-9823]

Konya –2022

ÖN SÖZ

Akademik yolculuğumun her aşamasında danışmanım olarak yanımda yer alan, bu yolculuğa çıkmam için beni cesaretlendiren ve yıllar sonra yeniden öğrenci olabilmenin heyecanını tattıran Doç. Dr. Ahmet UZUN'a ve Doç. Dr. M. Fatih YÜKSEL'e

Yüksek lisans eğitim sürecim boyunca desteğini ve ilgisini esirgemeyen çok değerli dostum Yasin ŞAHİNER'e kıymetli okul müdürüm Esat KESTANE'ye, Araştırma görevlisi kardeşim Alperen AKBULUT'a, İngilizce öğretmeni dostum Hakan KANİ'ye, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni kuzenim Seda ŞAHİN'e, araştırmama katılarak katkıda bulunan çok değerli meslektaşlarıma,

Bugünlere ulaşabilmem için yıllardır emek verip fedakarlık gösteren çok kıymetli annem Gülhanım DİZLEK'e, varlığını ve gücünü her an hissettiren babam İbrahim DİZLEK'e, çalışmalarımı yürüttüğüm bu süreçte desteğini esirgemeyip hayatın her alanında bana inanan değerli eşim Emel DİZLEK'e ve sevgi dolu kalpleri ile bana her an gülümseyen kızlarım Gülnihal ve Gökçe DİZLEK'e teşekkürü bir borç bilirim.

[Aziz DİZLEK]

[Temmuz 2022]

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4.Sayıtlılar (Varsayımlar)	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
2. ALAN YAZIN	8
2.1. Uzaktan Eğitim	8
2.1.1. Uzaktan Eğitime Genel Bakış	8
2.1.2. Dünyada Uzaktan Eğitim	9
2.1.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim	10
2.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri.....	11
2.2.1. Uzaktan Eğitimin Yararları	11
2.2.2. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları	12
2.3. Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitim.....	12
2.3.1. Salgın Sürecinde Türkiye’de Uzaktan Eğitim.....	12
2.3.2. Salgın Sürecinde Türkiye’de Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar	13
2.4. Dijital Okuryazarlık	14
2.4.1. Dijital okuryazarlık kavramının tarihsel gelişimi.....	14
2.4.2. Öğretmenlik mesleği için dijital okuryazarlık kavramının önemi	14
2.4.3. Dijital okuryazar öğretmenlerin özellikleri	15
2.4.4. Dijital okuryazarlığın eğitim-öğretim sürecine katkısı	15
3. YÖNTEM.....	17
3.1. Araştırmanın Modeli.....	17
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	17

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri	18
3.4. Verilerin Analizi	18
4. BULGULAR	20
4.1. Katılımcıların Bağımsız Değişkenlere Verdikleri Yanıtlara İlişkin Bulgular	20
4.2. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Kıdem yılı, Eğitim durumları ve uzaktan eğitim deneyimlerine İlişkin Bulgular	25
4.3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular	27
4.4. Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Seviyelerine İlişkin Bulgular	29
4.5. Kanonik Korelasyona İlişkin Bulgular	32
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	34
5.1. Tartışma	34
5.2. Sonuç	39
5.3. Öneriler	39
KAYNAKLAR	41
EKLER	45

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

[Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi] başlıklı tez çalışmamın toplam **61** sayfalık kısmına ilişkin, *[21/07/2022]* tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%3** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

[21/07/2022]

[Aziz DİZLEK]

[Doç. Dr. Ahmet UZUN]

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

[21/07/2022]

[Aziz DİZLEK]

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

Kısaltmaları, tez hazırlama kılavuzunda verilen açıklamaları dikkate alarak yazınız.

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

EBA TV: Eğitim ve Bilişim Ağı Televizyonu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

[Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı]

[Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı]

[Yüksek Lisans Tezi]

[BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI İLE DİJİTAL OKURYAZARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ]

[Aziz DİZLEK]

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitim sürecinde Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve eğitim durumları değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime olan tutumlarını ve dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel tarama yöntemi, örneklem grubunun geçmişte veya günümüzde devam eden durumlarını, düşüncelerini, hislerini, tutumlarını ve görüşlerini nesnel bir biçimde betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlar olarak açıklanmaktadır. Araştırmada betimsel karşılaştırma modeli çalışmaya katkı sağlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim - öğretim yılında Konya geneli resmi ve özel eğitim kurumlarında görev yapan 309 beden eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi oluşturulurken, uygun örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama araçları olarak “Kişisel Bilgiler Formu”, “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için SPSS.26 programı ve MANOVA analizi kullanılmıştır. Araştırmamızda Betimsel tarama yöntemi kullanılarak puan dağılımları incelenmiştir.

Araştırmanın sonucuna göre yaş, cinsiyet ve öğretmenlerin kıdem durumu değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutumu alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($F_6 = .87, P > .05$). Uzaktan eğitim alt boyutları incelendiğinde cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri ile uzaktan eğitim tutum alt boyutları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($P > .05$). Öğretmenler cinsiyet, yaş ve kıdem ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir ($F_{12} = .36, P > .05$). Dijital okuryazarlık alt boyutları incelendiğinde cinsiyet ve yaş değişkenleri ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Kıdem değişkeninde ise tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($F_{4,285} = 3.36, p < .05$). Sonuç olarak Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıklarının yaş ve cinsiyet açısından önemli olmadığını, kıdem yılının 5 ile 10 yıl arasında olan öğretmenlerin uzaktan eğitimi daha verimli kullandıkları ve dijital okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Dijital okuryazarlık, kıdem yılı, cinsiyet, yaş, eğitim durumları.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences

Department of Physical Education and Sports

Physical Education and Sports Program

Master Thesis

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTITUDE AND DIJITAL LITERACY OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS TOWARDS DISTANCE EDUCATION

Aziz DİZLEK

ABSTRACT

The objective of this research is to examine the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and rates of digital literacy according to certain variables. Along with this overall objective; the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and rates of digital literacy has been compared in terms of variables such as gender, age, professional seniority and educational status. In the study descriptive survey model has been preferred so as to determine the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and the rates of their digital literacy. Descriptive survey method has been defined as an approach, which aims objectively to describe the status of sample groups both in the past and at present, as well as their thoughts, feelings, attitudes and views. In this respect, the research is descriptive comparison research. The study group of the research is 309 physical education teachers who worked at official and private educational institutions of all over Konya in 2021-2022 educational and academic years. Availability/Convenience sampling method has been used in order to form the sample of the research. “Personal Information Form”, “Digital Literacy Scale”, “Distance Education Attitude Scale” have been used in order to gather data for the research. SPSS program and MANOVA analysis have been used in the study to determine the relationship between the attitudes of Physical Education teachers towards distance education and the rates of their digital literacy. Score distribution has been examined by using descriptive scanning method.

According to the result of the research there has been no statistically significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions ($F_6 = .87, P > .05$). In the analysis of lower dimensions of distance education, statistically no significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions has been determined ($F_{12} = .36, P > .05$). In the analysis of lower

dimensions of digital literacy, no significant difference between the variables of age, gender, seniority status and attitude towards education in lower dimensions has been observed. However, in seniority variables statistically significant difference has been detected in the lower dimensions of attitude ($F_{4,285}=3.36$, $p<.05$). As a result, it was concluded that physical education teachers' attitudes towards distance education and their digital literacy are not important in terms of age and gender, teachers with 5 to 10 years of seniority use distance education more efficiently and their digital literacy levels are higher.

Key Words: Distance Education, Digital Literacy, Seniority Years, Gender, Age, Educational Status

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Covid-19 salgını, ilk kez 2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde görülmüştür. Bir tür solunum rahatsızlığı olup bulaşıcı bir etki barındıran; yüksek ateş, nefes darlığı, kuru öksürük şeklinde ortaya çıkan ve sürekli mutasyona uğrayarak kişilerde farklı belirtiler gösterebilen küresel bir salgındır. Hastalığın belirtileri 4 günlük kuluçka süresinin ardından ortaya çıkar ve bu belirtiler bazen grip soğuk algınlığı gibi diğer viral enfeksiyonların belirtileri ile karıştırılabilir (Lai ve arkadaşları, 2020).

Birçok salgın hastalıkta olduğu gibi Dünya Sağlık Örgütü (WHO) hastalığın baş gösterdiği yılı temsilen ilk kez 2019 yılında görülen Coranavirüs hastalığını "Covid-19" olarak adlandırmıştır. Burun ve ağız ile havaya damlacık ya da solunum yoluyla geçen ve insanlara hızla bulaşabilen hastalık dünya üzerinde birçok insanın yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Büyük bir alana yayılan hastalık, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde pandemi olarak ilan edilmiştir (Park, 2020).

Ülkemizi ve tüm dünyayı derinden etkileyen Covid-19 salgını, sosyal, psikolojik, ekonomik, siyasi ve daha birçok alanda sorunlara ve zorunlu değişikliklere sebep olmuştur. Alışılmış yaşam şeklini bütünüyle etkileyen salgın, gücü ve bulaşma hızı ile bütün dünyayı yeni çözüm arayışlarına itmiştir. Salgının etkisini yavaşlatma amacıyla insanlara evde kalmayı zorunlu hale getiren baskılamaya yaklaşımı (Yamamoto ve Altun, 2020) ülkeler tarafından benimsenmiş ve sokağa çıkma yasağı, karantina, esnek çalışma saatleri, seyahat kısıtlamaları, uzaktan eğitim gibi hastalığın bulaş riskini azaltıcı tedbirler alınmaya başlamıştır (Bozkurt, 2020a). Çoğu sektörde olumsuzluklara sebebiyet veren salgın, sağlık sektöründen sonra en büyük problemi eğitim sektöründe göstermiştir (Telli ve Altun, 2020).

Covid-19 tedbirleri kapsamında alınan önlemlerle, diğer bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da yeni normalini yaratmıştır. Tam kapanma döneminde 185 ülkede eğitim alan yaklaşık 1.7 milyar öğrenci ani ve beklenmedik bu gelişmeyle

ne kadar süreceği tahmin edilemeyecek şekilde eve kapanmak zorunda kalmıştır. Pandemi ile birlikte okulların ve üniversitelerin eğitime ara verme kararı almasıyla öğrencilerin yaklaşık %90'ı eğitimden uzak kalmıştır (Reuge ve arkadaşları, 2021). Bu durum neticesinde salgının eğitime olan etkisini en aza indirmek için ülkeler yeni stratejiler geliştirmek ve uygulamak üzere acil adımlar atmak zorunda kalmıştır (Reimers ve Schleicher, 2020).

Okullar çevrimiçi araçları kullanarak, çevrimiçi olmayan ödevlendirmeler, yenilenmiş içerikler ve daha birçok alternatif eğitim modelleriyle eğitimin devam ettirilmesini sağlamaya çalışmışlardır (Zhao, 2020). Bu yapılanmanın sonucu olarak çağımızda yeni eğitim modellerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaçları karşılayacak olan model “uzaktan eğitim” olarak belirlenmiştir (Al ve Madran, 2004). Uzaktan eğitim, yapısal olarak öğreten ve öğrenen bireylerin farklı mekânlarda bulunmasıyla gerçekleşir. Daha açık bir ifadeyle uzaktan eğitim; iletişim teknolojileri sayesinde birbirlerinden kilometrelerce uzaklıkta ve farklı ortamlarda olan öğretmen ve öğrencileri buluşturan, kendi aralarında etkili iletişim kurmalarını sağlayan ve birbirleri ile bilgi alışverişi yapmalarına imkân veren eğitim modelidir (Aslantaş, 2014).

31 Mart 2020 tarihinden itibaren covid-19 ile mücadele kapsamında Türkiye’de resmi ve özel bütün eğitim kurumlarında ve yükseköğretim de zorunlu olarak yüz yüze eğitime ara verilip uzaktan eğitime geçiş sağlanmıştır. Bu sürecin hızlı şekilde başlaması, beklenmedik bir durum olması, yeteri kadar ön hazırlık yapılmaması gibi durum ve değişkenler eğitimdeki bütün paydaşların benzer sıkıntılar yaşamasına sebebiyet vermiştir. Bu sıkıntılar üzerine yapılan çalışmalar, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitimi devam ettirebilecek dijital yeterlilik ve yetenek konusunda zayıf olduklarını göstermiştir (Bozkurt, 2020a).

Uzaktan eğitim modelinin temel unsurlarından biri de öğretmenlerdir. Öğretmenlerin eğitim-öğretimin önemli hissedarlarından biri olması onların birçok alanda yeterliliklerini ortaya çıkarabilmesini beraberinde getirir. Derslerinde çeşitli yöntem ve teknikleri kullanan öğretmenler bu yeterliliklerini teknolojik alanda da kullanabilmişler ve gelişen teknoloji sayesinde ilgili araçlarla farklı teknikler tasarlayıp verimliliği artırmışlardır (Tezci ve Perkmen, 2013).

Eğitimcilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, bu çalışma ve faaliyetlerin yürütülmesi noktasında oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Uzaktan eğitim araçları ile sunulan, ulaşılan, kavranan bilgiyi kullanabilme becerisi olarak tanımlanan ve dijital okuryazarlık düzeyine ulaşan öğretmenlerin farklı kaynaklardan elde ettiği bilgileri kullanabilme yeteneklerinin de olması gerektiği ifade edilmektedir (Pool, 1997).

Hull ve arkadaşları yaptıkları çalışmada dijital okuryazarlığı, bilgileri iletme, değerlendirme ve özümseme yeteneği olarak açıklamış; öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının belirli teknolojik alanlarla sınırlı kalmayıp farklı beceri alanlarında da kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber dijital okuryazarlık yeteneklerini özümsemelerinde dijital okuryazarlığın önemine de dikkat çekmişlerdir (Hull ve arkadaşları, 2003).

Uzaktan eğitimi verimli bir şekilde uygulayabilmek için, programın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip olmak tek başına yeterli gelmemektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı sergiledikleri bakış açılarıyla, bunu bir tehdit olarak görüp görmediklerinin ve programa dair sahip oldukları fikirlerin uygulama sürecini etkileyeceği düşünülmektedir. Bunun nedeni öğrenme ve öğretme sürecinde bireysel inançların bağlantılı olması (Bay ve arkadaşları, 2015) ve herhangi bir yeni duruma karşı meydana gelebilecek uyumsuzluk ve direnç risklerini çoğunlukla zihinsel olarak yeni süreci kabullenmeyle mümkün olacağı bilinmektedir. Uzaktan eğitimin aktörlerinden öğretmenlerin, programın uygulayıcıları olarak dijital okuryazarlıkları ve uzaktan eğitime karşı tutumları ile aralarındaki ilişkinin belirlenmesi ihtiyaç haline gelmiştir. Bu çalışma, özellikle pandeminin bitiş döneminde gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin pandemi döneminde uzaktan eğitimi tecrübe ettikleri ve bu süreci daha iyi değerlendirebilecekleri düşünülerek yüz yüze eğitime geçildikten sonra gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Uzaktan eğitimin uygulamasında çok fazla problemle karşılaşan özellikle beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarını olumlu yönde artırmak, aynı zamanda dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek hedeflenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılının aralık ayında ortaya çıkarak çok kısa bir zamanda tüm dünyayı etkisi altında bırakan Covid-19 salgını dünya genelinde yüz yüze yapılmakta olan eğitim-öğretim faaliyetlerine ara verilmesine sebep olmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi salgının neden olduğu bu olumsuzluklardan ülkemizde etkilenmiş olup 2019-2020 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Milli Eğitim Bakanlığının almış olduğu kararla 13 Mart 2019 tarihinden itibaren yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam edebilmesi için uzaktan eğitim modeli benimsenmiş olup EBA, EBA TV, Skype, ZOOM gibi platformlar kullanılmaya başlanmıştır. Bunun sonucu olarak uzaktan eğitim modelinde uygulayıcı olan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin önemini ortaya çıkarmıştır. Mevcut salgınla beraber uzaktan eğitim araçları öğretmenlerin eğitim-öğretimde en büyük yardımcıları olmuştur (Telli ve Altun, 2020). Eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim şeklinde devam ettirilebilmesinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirli bir seviyede olması ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu olması önemlidir.

Pandemi döneminden fazlaca etkilenen beden eğitimi öğretmenleri bu süreçte oluşan eğitim ortamında oldukça zorlanmış ve uzaktan eğitimin sunacağı teknolojik altyapıya ihtiyaç duymuşlardır. Beden eğitimi dersinin gösterip yaptırmaya dayalı olması, uzaktan eğitim sırasında daha geniş bir görüş açısına ihtiyaç duyulması, uygulama esnasında ekrandan uzakta durmak zorunda olunması gibi değişkenler branş öğretmenlerini sürecin yürütülmesi noktasında zorlamıştır. Ayrıca özel eğitim uygulama okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri çocukların özel durumlarından dolayı ders işlemekte daha fazla zorlukla karşılaşmışlardır.

Bu yüzden uzaktan eğitim sürecinde beden eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlıkları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışıldığı bu araştırmanın alana katkı sağlaması bakımından gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi üzerinde durulacaktır. Problemin tanımlanması için yapılacak alan yazın taraması, pratikteki

yaşanmışlıklar, güncel sosyal sorunlar değerlendirilecektir. Bu nedenle araştırmanın problemi, “Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi” şeklinde oluşturulmuştur. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla alt problemler aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

a. Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ne düzeydedir?

b. Uzaktan eğitim sürecinde Beden eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlıkları ne düzeydedir?

c. Uzaktan eğitim sürecinde Beden eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlıklarının cinsiyet, mesleki kıdem, ve yaş değişkenleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin (cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem ve yaş durumlarına göre değişiminin) incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Salgının sebep olduğu bazı sıkıntılardan eğitim-öğretim süreci de etkilenmiştir. Bu sıkıntılar yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçilmesine neden olmuştur. MEB tarafından hizmete sunulan uzaktan eğitim platformları ile eğitim çalışmalarından üst düzey verim almak amaçlanmıştır. Bu durum öğretmen ve öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin artması ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Etkisini devam ettiren salgın, öğretmenlerin kazanımları eğitim yetiçekleri kapsamında öğrencilere iletebilme hususunda dijital okuryazarlık seviyeleri önem kazanmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı olumlu bir tutum içinde olmalarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olmasının uzaktan eğitim sürecinde öğrenme durumlarını

olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Özellikle beden eğitimi dersinin işlenmesi diğer derslerden farklı olarak ders işleme alanının daha geniş bir yer kaplaması branş öğretmenlerini oldukça zorlamıştır. Ayrıca tam kapanma döneminde evlerinde hareketsiz kalan öğrencileri fiziksel olarak aktif tutabilmek pandemi döneminde zihinsel ve fiziksel olarak aktif tutabilmek ve öğrencilerin zihin kas koordinasyon gelişimini sağlayabilmek beden eğitimi dersinin uzaktan eğitimde de daha fazla önem kazanmasına sebep olmuştur. Bu yüzden araştırma yapılırken beden eğitimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.4.Sayıtlılar (Varsayımlar)

Bu çalışmaya katkı veren öğretmenlerin veri toplama aracındaki suallere samimiyetle cevap verdikleri ve kişisel bilgi formundaki kendileri ile ilgili durumları hakkında doğru bilgi verdikleri kabul edilmektedir. Aynı zamanda veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin doğru ölçüm yaptığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma MEB'e bağlı Konya İl'inde resmi ve özel okullarda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında aktif çalışan 309 beden eğitimi öğretmeni ile sınırlıdır. Ayrıca katılımcılara uygulanan “kişisel bilgi formu”, “dijital okuryazarlık” ve “uzaktan eğitim tutum ölçeği” ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dijital Okuryazarlık: Dijital alandaki bilgileri iletme, değerlendirme ve özümseme yeteneği olarak tanımlanmış; öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının sadece teknolojik yazılımları kullanması, resim ve grafikleri çözümleme becerileri ile sınırlı kalmaması gerektiğini ifade etmişlerdir (Hull ve arkadaşları, 2003).

Uzaktan Eğitim: Öğretmenlerin ve öğrencilerin aynı ortamı ve zamanı paylaşmak zorunda kalmadan katıldıkları, öğrenme ve öğretmenin teknoloji veya posta sistemiyle sürdürüldüğü eğitim faaliyetleri şeklinde ifade edilmiştir (İşman, 1999).

Pandemi: Çok sayıda insanı etkileyen daha önce görülmemiş tehlikeli ve ölümcül bir hastalığın insanlar arasında bulaşıcı olması ve hızlı bir şekilde yayılması sonucu tüm dünyayı etkilemesi olarak tanımlanmıştır (Dashraath ve arkadaşları, 2020).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1. Uzaktan Eğitim

Eğitim-öğretim faaliyetleri insanların fiziksel ihtiyaçlarından sonra en önemli ihtiyaçlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır. Devletler tarafından bireylere sunulan eğitim teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişimler göstermektedir. Bireylerde bu gelişimler karşısında temel haklarından olan eğitim haklarının da teknolojik gelişimlere bağlı olarak çeşitli ortam ve iletişim kanalları ile sağlanması isteğinde bulunmaktadırlar. Bu sürecin sonucu olarak insanların bireysel farklılıklarına göre günün getirdiği teknolojiler yoluyla zaman ve mekân sınırlaması olmadan yürütülmeye imkân sağlayan uzaktan eğitim ortaya çıkmıştır (Doğan ve arkadaşları, 2011).

Uzaktan eğitim resmi veya gayri resmi kanallarca düzenlenen ve belli kazanımları paydaşlarına ulaştırmak maksadıyla zaman ve mekân sınırlaması olmadan eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü uygulamalar olarak açıklanabilir (Uzunboylu ve Tuncay, 2012).

2.1.1. Uzaktan Eğitime Genel Bakış

Uzaktan eğitim eşzamanlı (senkron), eş zamansız ve karma olarak 3 ana başlık altında toplanmaktadır.

Eş Zamanlı Uzaktan Eğitim: Öğrenen ve öğretmenlerin aynı anda fakat farklı mekanlarda yapmış oldukları eğitimlerden oluşmaktadır. Eş zamanlı eğitim de öğretmenler ve öğrenciler aynı anda derse katıldıkları için canlı ders olarak ta ifade edilmektedir. Bu uygulamada kullanılan teknolojilere sanal sınıf, sesli konferans, sohbet ortamı, telekonferans gibi uygulamalar örnek olarak gösterilebilir. Eş zamanlı uzaktan eğitimde öğretmenler ve öğrenciler aynı anda derse katıldıkları için, görüntülü ve sesli iletişim kurabilmektedir. Kurulan bu iletişim sayesinde dersler daha verimli ve etkileşimli bir şekilde işlenebilmektedir (Göçer, 2020).

Eş zamansız Uzaktan Eğitim: Farklı zaman ve mekânlarda yapılan eğitim olarak tanımlanmaktadır. Bu eğitim mektupla öğretim ve esnek öğrenme olarak ikiye

ayrılmaktadır (Kocayiğit ve S. , 2020). Hareketli görüntüler, çoklu ortam modeli, sesler ve resimler gibi birçok öğeden oluşan sunum mektup ile öğretim olarak geçmektedir. Öğrencinin istediği öğrenme seviyesini seçebilme, yer ve zamanı kendine göre ayarlayabilme, öğrenme zamanını kendi isteğine göre başlatabilme, öğrenme teknolojisini seçebilme ve öğrenme hızını belirleyebilme özgürlüğüne sahip olduğu modeldir (Demir, 2014).

Karma Uzaktan Eğitim: Eğitim çalışmalarının bir bölümünün yüz yüze bir bölümünün de uzaktan eğitim araçlarıyla verildiği bir modeldir. Genel anlamda eğitimin başlangıç bölümlerinin ve sınavların yüz yüze yapıldığı, ara formlardaki bilgilerin ise tamamen uzaktan eğitim araçlarıyla verilmesi esasına dayanan eğitim sistemidir (Çetiner ve arkadaşları, 1999).

Teknolojik gelişmelerle birlikte ilk başta mektupla serüvenine başlayan uzaktan eğitim artık mobil cihazlar, web teknolojileri ve daha birçok teknolojik araçlarla takip edilmektedir (Orakcıoğlu, 2019).

2.1.2. Dünyada Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitimin dünyada ilk defa 1728 yılında Boston’da mektup yazma yöntemi kullanılarak yapıldığı bilinmektedir. İsveç’te ise 1833 senesinde mektup yazma yöntemi kullanılarak yazı yazma eğitimi yapılacağını ilan edilmesi uzaktan eğitim alanında yapılan ilk çalışmalar olarak bilinmektedir. Isacc Pitman 1840 yılında stenograf olarak çalıştığı İngiltere’de öğrencilerine mektuplar aracılığıyla eğitimler vermiş ve onları bu eğitimin sonunda sınava tabi tutmuştur. Bu çalışma ile birlikte uzaktan eğitimi gerçek manada başlattığı varsayılmıştır (Kaya, 2002).

Uzaktan eğitim 1874 yılında Amerika Illinois Westley Üniversitesinde yapılmıştır. 1883 yılında Amerika Mektupla Eğitim Üniversitesi, 1884’te Berlin’de üniversiteye hazırlık kursunda, 1892’de Chicago Üniversitesinde mektupla eğitim, 1898’de İsveç’te “Hermans “ uzaktan eğitimle dil okulu, 1966-1968 yıllarında Polonya’da televizyonla öğretim şeklinde, 1972’de İspanya’da uzaktan eğitim üniversitesi kurulması şeklinde çoğalmaya devam etmiştir (Kaya, 2002).

İlk olarak mektupla yazışma şeklinde başlayan uzaktan eğitim, radyo ve televizyonun icadı ile gelişimini sürdürmüş, internetin bulunmasıyla birlikte web

tabanlı uzaktan eğitim modelleri geliştirilmiş ve üniversitelerde sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır.

2.1.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eğitim 1927 yılında yapılan bir eğitim toplantısında ilk defa Türkiye’de de gündeme gelmiştir. Bu toplantı ile okuma yazma oranının arttırılmasına ilişkin fikir alışverişinde bulunulmuş ayrıca uzaktan eğitim konusu da tartışılmış ancak bir sonuca ulaşılamamıştır. 1928 yılında kabul edilen yeni Türk alfabesinin tüm yurttaki hızlı bir şekilde öğretiminin sağlanması 1933-1934 yıllarında milli eğitim şurasında mektupla öğretim fikri ile sağlanabilir diye öne sürülmüş olsa da, uygulamaya ancak 1950 yılında geçilmeye başlanabilmektedir (İşman, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitime 1950 yılından itibaren teşvik etmiş ve uzaktan eğitim harcama miktarını arttırmıştır. Bu çalışmalar sonucunda Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünün uzaktan eğitim programları başlatmasını sağlamıştır. Yapılan uzaktan eğitim programları ile banka çalışanlarının mesleki yeterlilikleri arttırılmaya çalışılmıştır. 1951 yılında ise Öğretici Filmler Merkezi kurulmuş ve uzaktan eğitim daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılmaya başlamıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007). Devlet tarafından 1956-1976 yılları arasında uzaktan eğitim vermek üzere birimler kurulmuş, bunun yanı sıra ticaret meslek yüksekokul programlarını tamamlamak ve ara eleman yetiştirmek için Milli Eğitim Bakanlığınca 1960 yılında Mektupla eğitim adıyla uzaktan eğitim çalışmaları başlatılmıştır. 1974 yılında ise mektupla eğitimin kapsamı genişletilmiş öğretim içerikleri genişletilerek Mektup Öğretim Merkezi kurulmuş devamında ise Mektupla Öğretim Okulları açılmış ve bu okuldan 50 bin öğrencinin faydalanması sağlanmıştır. 1975 yılında ise Mektupla Öğretim Okulları Yüksek Öğretim Kurumuna bağlanmıştır.

Yükseköğretim kanunu ile birlikte, 1982 yılında kurulan Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi mektupla verilen uzaktan eğitimin yerini almış ve bu alanda büyük bir ilerleme kaydedilmiştir (Kaya, 2002).

İnternet kullanımının ön plana çıkmasıyla birlikte Türkiye’de ilk kez Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından internet üzerinden uzaktan eğitim çalışmaları yapılmıştır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından yürütülen programlarda

derslerden bazıları yüz yüze olacak biçimde yapılmış fakat yöntem olarak uzaktan eğitim modeli benimsenmiştir (Çukadar ve Çelik, 2003).

Türkiye'deki mevcut sosyo-ekonomik şartlar göz önünde bulundurularak Açık öğretim fakültesi yapısına benzeyen ortaöğretim çağındaki öğrencilere hitap edecek Açık Öğretim Lisesi 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulmuştur. Herhangi bir sebepten dolayı örgün eğitime devam edemeyen öğrencilere tekrar imkan sağlamak amacı güdülerek yapılandırılmış olan Açık Öğretim Lisesine aynı yıl 44.151 öğrenci kaydını yaptırarak eğitimini devam ettirmiştir (Demiray ve Adıyaman, 2002).

2.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Uzaktan eğitimin, Tüm dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi gibi veya daha farklı bir problem karşısında öğrencilerin temel eğitim haklarından mahrum kalmasının önüne geçmek için teknolojik imkânlardan yararlanılarak çevrimiçi veya çevrimdışı olarak yapılabilmesi büyük bir imkan olarak görülmektedir. Bu yüzden ülkeler yüz yüze eğitime alternatif olarak uzaktan eğitime yönelmişlerdir. Son zamanlarda kullanılmaya başlanan uzaktan eğitim pandemi ile birlikte daha etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmış böylelikle öğrencilerin okul ortamı dışında öğrenimlerine devam etmeleri sağlanmıştır. Fakat uzaktan eğitimin avantajlı olacağı noktalar olduğu gibi dezavantajları da olacaktır (Gökçe, 2008).

2.2.1. Uzaktan Eğitimin Yararları

Uzaktan eğitimin yararları (Demirel, 2007) tarafından şu şekilde sıralanmıştır.

- 1- Eğitimi Demokratikleştirmesi,
- 2- Öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sunması,
- 3- Örgün eğitime alternatif öğrenim fırsatları sunması,
- 4- Eğitim-öğretim sürecini esnekleştirmesi,
- 5- Öğrenenlerin öğrenme düzeylerine ve hızlarına göre çeşitli imkanlar sağlaması,
- 6- Öğrenenlerde keşfetme ve bağımsız düşünmeyi desteklemesi,
- 7- Eğitim-öğretim hizmetlerini daha geniş kitlelere ulaştırabilmesi,
- 8- Eğitimde fırsat eşitliği sağlaması,

- 9- Öğrenenlerde planlama, özeleştir ve kontrol özelliklerinin gelişimine katkıda bulunması,
- 10- Öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde aktif biçimde rol almasını sağlaması.

2.2.2. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Araştırmacıların uzaktan eğitimin sınırlılıkları ile ilgili üzerinde durdukları konular aşağıdaki biçimde sıralanmıştır (Horzum, 2003).

- 1- Eğitim-öğretim materyallerinin hazırlanması için çok fazla zaman ve emek harcanması,
- 2- Teknik aksaklıklardan meydana gelen bağlantı problemleri,
- 3- Öğrenenlerin teknolojik araçları kullanma yeteneklerinin sınırlı olması,
- 4- Öğrenenlere psiko-motor davranışların kazandırılmaması,
- 5- Geri bildirim hızının düşük olması,
- 6- Bağımsız çalışma yeteneği olmayan öğrenenlerde sınırlı kalmasıdır.

2.3. Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitim

2.3.1. Salgın Sürecinde Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Covid-19 salgınının önlenemez bir şekilde artmasıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen, öğrenci ve ailelerin sağlığını da düşünerek okulları kapatma kararı almıştır. Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulunun görüşlerinin de alınması ile birlikte hasta sayısının ani yükselişine bağlı olarak ilköğretim ve ortaöğretim de yaklaşık 18 milyon öğrencinin eğitim etkinlikleri okul dışına taşınmış oldu (Şeker ve arkadaşları, 2020).

Milli Eğitim Bakanlığı covid-19 tedbirleri kapsamında 16 Mart 2020 tarihinden itibaren okulların 2 hafta süreyle tatil edildiğini, bu süreçte Eğitim Bilişim Ağının önemli bir rol üstleneceğini ve evden uzaktan eğitimin başlayacağını açıklamıştır. Yapılan açıklama ile ülke genelinde pandemi sürecinde yüz yüze eğitim yerine internet ve televizyon aracılığıyla uzaktan eğitim yapılacağını ve bu uygulamanın ücretsiz olacağını duyurmuştur. Haftalık ders programları belirlenerek İnternet üzerinden Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile ayrıca TRT aracılığıyla ve EBA TV üzerinden 1. Sınıftan 12. Sınıfa kadar telafi eğitimleri yapılacağı açıklanmıştır.

MEB salgın esnasında eğitim hizmetlerinin sekteye uğramaması adına etkili bir canlı yayın eğitim sistemi olan Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) altyapısını güçlendirerek öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunmuştur.

Eğitim Bilişim Ağı, içerisinde birçok içeriğin bulunduğu, öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulan eğitsel materyallerin yanı sıra eğitsel dokümanlara da yer verilen bir platformdur. Canlı ders, sınavlar, kütüphane, video konu anlatım, anket ve tartışma oluşturma, deneme sınavları gibi kaynakların yanı sıra eğitici oyun, video ve e-kitap içeren birçok kaynak da yer almaktadır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilere dosya yükleme ve dijital alan sağlama, etkinlik düzenleme, paylaşım yapabilme olanakları sunması sistemin önemli özelliklerindendir (Aktay ve Keskin, 2016).

2.3.2. Salgın Sürecinde Türkiye’de Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Pandemi sürecinde yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitime geçilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) altyapısının hazır olması hızlı bir biçimde eğitim faaliyetlerinin başlamasını sağlamıştır. Okulların tatil edilmesi ile birlikte uzaktan eğitim almak zorunda kalan öğrencilerin çevrimiçi uzaktan eğitim faaliyetlerine katılabilmesi için internet, tablet veya telefona ihtiyaç duyması sebebiyle, her öğrenciye fırsat eşitliği sağlayamamış olmakla birlikte birçok öğrenci bu hizmetten faydalanamamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının her öğrenciye 3 GB ücretsiz internet desteği vermiş olması, teknolojik cihaz eksikliği gibi sebeplerden ötürü bu eşitsizliği ortadan kaldırmada yeterli olmamıştır.

Uzaktan eğitimde görülen problemlerin başında, internet tabanlı eğitimde yaşanan fırsat eşitsizliği, okulu terk etmedeki artış, aile içi şiddet ve öğrenme kaybı olduğu belirtilmiştir (Sarı ve Nayır, 2020).

Öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmada adayların büyük çoğunluğunun bilgi teknolojileri donanımlarına sahip olmadıkları uzaktan eğitimle öğrenmeye hazır bulunmadıkları ve eğitimlerinin yetersiz kalmasından korktukları bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin öğretim görevlilerine soru sormada ve iletişim kurmada sorun yaşadıkları belirtilmiştir (Yolcu, 2020).

Uzaktan eğitim sırasında en fazla yaşanan sorunların başında öğrenen ve öğreten arasında yaşanan iletişim eksikliği, geri dönüt almadaki zorluk, uzaktan

eğitimin verimli olmayışı, öğrencilerin internet erişim noktasında yaşadıkları aksaklıklar ve velilerin çocuklara yeterince yardım etmedikleri bulgularına ulaşılmıştır (Çakın ve Akyavuz, 2020).

2.4. Dijital Okuryazarlık

2.4.1. Dijital okuryazarlık kavramının tarihsel gelişimi

Dijital okuryazarlık kavramı Dijital Literacy adlı yapıtında Paul Gilster tarafından kullanılmıştır. Gilster dijital okuryazarlığı, dijital ortamlarda üretilen ürünlerin farklı biçimlerde kavrayarak eğitim ortamlarına aktarabilme kabiliyeti şeklinde açıklanmıştır. Bu açıklama dijital okuryazarlığın alan yazında yeni bir kavram olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Teknolojik gelişmelerle birlikte uzaktan eğitim aracı olan bilgisayarın her türlü ortamda kullanılabilecek önemli bir araç haline gelmesiyle birlikte dijital okuryazarlığın önemi daha da artmıştır (Patchin ve Hinduja, 2006).

Türkiye’de okullarda etkileşimli tahtalar 2010 yılından itibaren kullanılmaya başlanmış, EBA portalı ile de eğitim ve öğretimde teknoloji kullanımı büyük bir önem kazanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının yayımladığı 2023 eğitim vizyonu içinde “Öğrenme Süreçlerinde Dijital İçerik ve Beceri Destekli Dönüşüm” adı altında dijital okuryazarlık yeteneği üzerinde durulmuş, eğitimin paydaşlarının dijital yetenekler kazandırabilmek amacı ile çeşitli eğitimler planlanmıştır (MEB, 2019).

2.4.2. Öğretmenlik mesleği için dijital okuryazarlık kavramının önemi

Öğretmenlerin teknolojik gelişmelerle birlikte eğitimde kullanılan teknolojik araçları güvenli bir şekilde kullanabilmeleri, doğru ve güvenilir bilgiye kısa zamanda ulaşabilmeleri, karşılaştıkları problemlere çözüm üretebilmeleri dijital okuryazarlık yeteneği kazanmaları ile mümkün olacaktır.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık yetenekleri onların yeni teknolojileri kullanmasında önemli bir kıstas olup bu yetenek ile karşılaşılan problem durumlarında etkin çözüm yolunu bulmalarına katkı sağlayacaktır (Onursoy, 2018).

Dijital okuryazarlık yeterlik ve deneyim kavramları ile doğrudan ilişkili olup dijital okuryazarlık aynı zamanda interneti kullanma hususundaki yeterliliklerin ve elde edilen tecrübelerin dijital okuryazarlık seviyesi üstünde etkili olduğu, bunun yanında ise bunların tek başına çok etkili olamayacağı yaşanan gelişmelerinde takip edilerek fikir sahibi olunması gerektiği belirtilmiştir (Pool, 1997).

2.4.3. Dijital okuryazar öğretmenlerin özellikleri

Salgın sürecinde uzaktan eğitim ile birlikte hayatımıza giren dijital okuryazarlık teknolojik araçları kullanabilme becerisi ve dijital ortamda karşılaşılan problemleri çözme yeteneği olarak ifade edilebilir.

Dijital okuryazar becerisi yüksek öğretmenler karşılaştıkları farklı komutları, talimatları, dijital ifadeleri anlama yeteneğine sahiptirler. Bununla birlikte dijital araçları etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğine de sahiptirler (Kozan, 2018).

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile birlikte bilişsel, duyuşsal, sosyal ve teknik becerileri kullanabilmelerinin yanı sıra sahip olması gereken farklı beceriler de vardır. (Ng, 2012) bu beceriler şunlardır;

- 1- Günlük yaşamda ilgili kaynaklara ulaşarak bilgisayar tabanlı iş ve işlemleri gerçekleştirebilme,
- 2- Bilgilerin doğru ve güvenilirliklerini araştırma tanımlama ve değerlendirme,
- 3- Dijital ortamda oluşabilecek olumsuzluklardan kendini koruyabilme yer aldığı gruplara uygun davranabilme,
- 4- Sorumluluklarını yerine getirebilmek için uygun dijital araçları kullanabilme, ortaya çıkabilecek problemleri çözüm üretebilme ve yeni ürünler ortaya çıkarabilmedir.

2.4.4. Dijital okuryazarlığın eğitim-öğretim sürecine katkısı

Salgın sürecinde uzaktan eğitimin mecburi bir hal alması dijital okuryazarlığın önemini arttırmıştır. Eğitim-öğretimde daha etkin bir şekilde kullanılan dijital teknolojiler, öğretmenlerin de dijital okuryazarlık seviyelerini geliştirme ihtiyacını doğurmuştur. Öğretmenlerin uzaktan eğitim platformlarını daha sık kullanmaya başlaması dijital okuryazarlıklarının eğitime yansımaları beraberinde getirmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin etkileşim içinde oldukları platformlar, çevrimiçi yapılan derslerin gün geçtikçe artması dijital okuryazarlığın ve dijital teknolojilerin öğrenmede önemli bir rolü olduğunu, ayrıca internet bağlantılı tablet, telefon ve

bilgisayarların eğitim ortamları içine girmesi ile bu araçların kullanılması ile dijital okuryazarlık seviyeleri paralellik göstermektedir (Vasile, 2012).

Dijital okuryazarlık becerisi yüksek olan öğretmen ve öğrencilerin teknolojik araçları doğru ve etkin bir biçimde kullanmaları eğitime olumlu bir etki yapacaktır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgilere yer verilerek, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime olan tutumları ve dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel tarama yöntemi, örneklem grubunun geçmişte veya günümüzde devam eden durumlarını, düşüncelerini, hislerini, tutumlarını ve görüşlerini nesnel bir biçimde betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlar olarak açıklanmaktadır (Aypay, 2015).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna 74 kadın 235 erkek toplamda 309 öğretmen katılmıştır. Araştırmada yer almayı kabul eden öğretmenlerden gönüllü katılım formu alınmıştır.

Alan yazında betimsel tarama yönteminde örneklem sayısının yeterliliği ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Nunnally (Bernstein ve Nunnally, 1994), Everitt (Everitt, 1975) ve Tavşancıl (Tavşancıl, 2002), ölçekte yer alan madde sayısının 10 katı örneklem grubu oluşturulması evrenin temsil edilmesinde yeterli olduğunu savunmuşlardır. Gorsuch (Gorsuch, 1990)'a göre evreni temsil etmede örneklem grubunun 100 kişi ve üzerinde olması yeterlidir. Bir diğer çalışmada (Comrey ve Lee, 1992) örneklem grubunun 50 kişinin çok az, 100 kişinin zayıf, 200 kişinin yeterli ve 300 kişilik bir örneklem grubundan oluşmasının ise iyi bir örneklem grubu olduğu belirtilmektedir. Çalışmamızda yer alan örneklem grubu 309 kişiden oluşmaktadır. İncelenen çalışmalara göre örneklem grubumuzun evreni temsil etmede yeterli olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 18.12.2020 tarih ve 2020/119 nolu izin kararı ile gerçekleştirilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: : Çalışmada yer alan katılımcıların cinsiyet, yaş, branş, kıdem yılı, okul türü, eğitim durumu ve uzaktan eğitim deneyimi değişkenleri açısından incelemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Dijital okuryazarlık Ölçeği: Ölçek (Ng, 2012), tarafından Avustralya'daki bir üniversitede öğrenim gören öğretmen adayları için geliştirilmiştir. Ölçek orijinalinde 17 madde ve 4 alt boyuttan (teknik, tutum, bilişsel ve sosyal) oluşmaktadır. Kesinlikle katılıyorum (5), Kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde likert bir derecelendirme oluşturulmuştur. Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması (Hamutoğlu ve arkadaşları, 2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek orijinalinde olduğu gibi 17 madde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutların güvenirlik analizinde cronbach alfa kat sayısı kullanılmıştır. Alt boyutların cronbach alfa değerleri tutum .88, teknik .89, bilişsel .70 ve sosyal alt boyutu ise .72 olarak belirlenmiştir.

Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği: Öğretmenlerin gelişen teknolojiye uzaktan eğitime tutumlarını incelemek amacı ile (Ağır, 2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 14 olumlu ve 7 olumsuz, toplamda 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizi için cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin toplam cronbach alfa katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma için toplanan verilerin analizinde MANOVA tercih edilmiştir. MANOVA analizi, bir ya da birden fazla bağımlı değişken ile birden fazla bağımsız değişken arasındaki istatistiksel işlemlerde kullanılmaktadır. İşlemlerde değişkenler arası etkileşim ve gruplar arasında karşılaştırma yapılır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

MANOVA analizi yapılmadan önce gerekli varsayımlar kontrol edilmelidir. Bu doğrultuda MANOVA analizi varsayımları olan normal dağılım, kovaryans homojenliği ve çoklu bağlantılılık (multicollinearity) bulguları incelenmiştir. İlk

varsayım olan normal dağılım için tekli ve çoklu normallik kontrol edilmiştir. Tek yönlü normallik kontrolü için histogram basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Araştırmalara göre basıklık ve çarpıklık değerleri +2 ile -2 aralığında olması beklenmektedir (Tabachnick ve arkadaşları, 2007).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

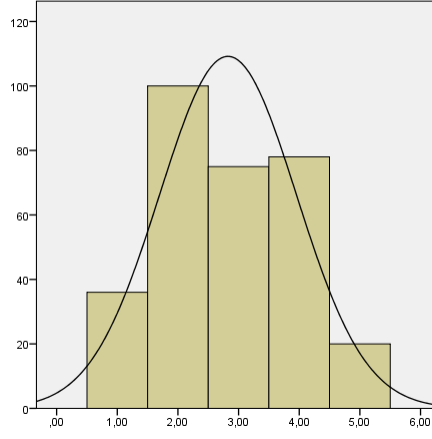
Bu başlık altında araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilecektir.

4.1. Katılımcıların Bağımsız Değişkenlere Verdikleri Yanıtlara İlişkin Bulgular

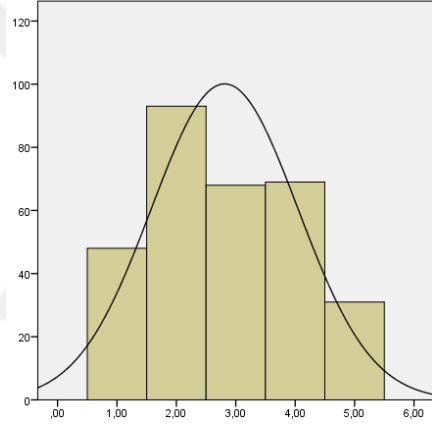
Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum				Dijital Okuryazarlık			
	Toplam Tutum	Avantaj	Dezavantaj	Tutum	Teknik	Bilişsel	Sosyal
Basıklık	.37	.45	1.14	-.78	-.85	-.88	-.52
Basıklık Ss	.14	.14	.14	.14	.14	.14	.14
Çarpıklık	1.36	.73	1.05	.31	.31	.21	-.20
Çarpıklık Ss	.28	.28	.28	.28	.28	.28	.28

Tablo 1: Uzaktan eğitime yönelik Tutum ve Dijital Okuryazarlık Ölçekleri alt boyutlarının Basıklık-Çarpıklık değerleri tablosu

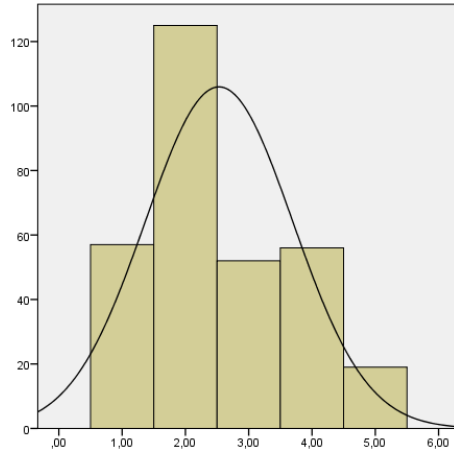
Tablo 1 incelendiğinde verilerin normal dağılım aralığında olduğu görülmektedir. Histogramlar incelendiğinde normal dağılım eğrisinin varlığı açıkça görülmektedir. Elde edilen bulgular tek yönlü normalliğin sağlandığını göstermektedir. MANOVA normal dağılım kontrolünde tek yönlü normallikten sonra çok yönlü normallik Mardia test katsayısı ile kontrol edilmiştir. Çok yönlü normalliğin sağlanabilmesi için Mardia değerinin istatistik olarak anlamlı bulunması gerekmektedir. Elde edilen bulgular uzaktan eğitime yönelik tutum (Mardia's test= 1.02, $p>.05$) ve dijital okuryazarlık (Mardia's test= .84, $p>.05$) bulgularının anlamlı olmadığı ve normallik varsayımının sağlandığını göstermektedir.

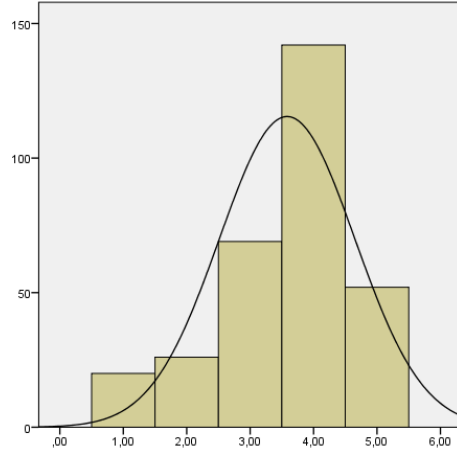
Figür 1. Toplam Tutum Normal Dağılım Histogramı

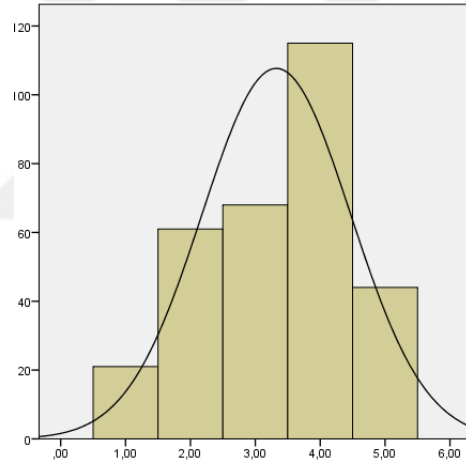
Figür 2. Sınırlılıklar Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

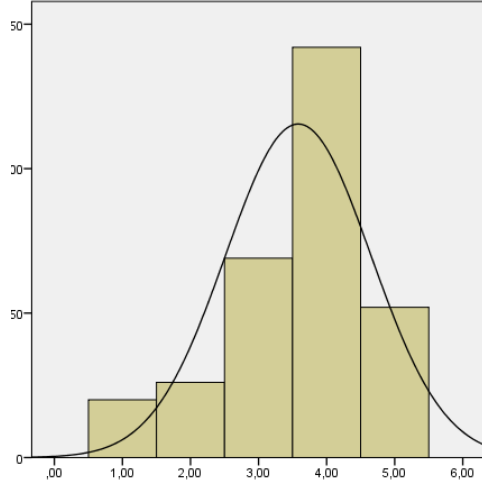
Figür 3. Avantajlar Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

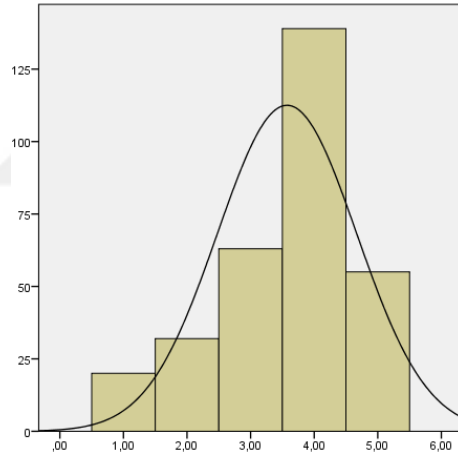
Figür 4. Teknik Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

Figür 5. Tutum Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

Figür 6. Bilişsel Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

Figür 7. Sosyal Alt Boyutu Normal Dağılım Histogramı

Çalışmanın ikinci varsayımı kovaryans homojenliği varsayımdır. Tek yönlü varyans homojenliği için Levene's test değerleri kontrol edildi. Değerlerin anlamlı olmaması homojenlik varyansının sağlandığını göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları alt boyutları toplam tutum (Levene's= .82, $p>.05$), avantajlar (Levene's= .55, $p>.05$) ve sınırlıklar (Levene's= 1.18, $p>.05$) değerleri istatistiksel olarak anlamlı değildir. Dijital okuryazarlık alt

boyutlarından tutum (Levene's= 2.44, $p>.05$), teknik (Levene's= .39, $p>.05$), bilişsel (Levene's= 1.52, $p>.05$) ve sosyal (Levene's= .65, $p>.05$) değerleri istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Değerlere göre tek yönlü homojenlik varyansı sağlanmıştır. Çok yönlü kovaryans homojenliği için Box'M test değeri kontrol edilmektedir. Levene's testte olduğu gibi değerin anlamlı olmaması beklenmektedir. Elde edilen değer (Box's M= 1.23, $p>.05$) anlamlı değildir ve kovaryans homojenliği varsayımı sağlanmıştır. Kontrol edilen son varsayım çoklu bağlantılılık (multicollinearity) varsayımıdır. Bu varsayım için Tolerans ve VIF değerleri kontrol edilmektedir. Çoklu bağlantılılık varsayımının sağlanması için Tolerans değerinin 0.1 den az olmaması ve VIF değerinin 10.0 dan yüksek olmaması gerekir. Tolerans bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (toplam tutum= .81, avantajlar= .75, sınırlılık= 1.19) ve dijital okuryazarlık (tutum= 1.74, teknik= .61, bilişsel= .70 ve sosyal= 1.45) alt boyutlarında tolerans değerleri beklenen düzeydedir. VIF bulgularına göre ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (toplam tutum= 2.07, avantajlar= 2.15, sınırlılık= 1.04) ve dijital okuryazarlık (tutum= 4.18, teknik= 4.20, bilişsel= 3.19 ve sosyal= 4.22) alt boyutlarında VIF değerleri beklenen düzeydedir. VIF ve tolerans değerlerine göre çoklu bağlantılılık varsayımının sağlandığını göstermektedir. Varsayım kontrollerine göre MANOVA analizinin yapılması uygun bulunmuş ve etkileşim kontrolü için Wilk's Lambda istatistiğinin kullanılmasına karar verilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 1996).

4.2. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Kıdem yılı, Eğitim durumları ve uzaktan eğitim deneyimlerine İlişkin Bulgular

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Dağılım Tablosu

	<i>N</i>	%
Kadın	74	23.9
Erkek	235	76.1
Toplam	309	100.0

Tablo 2 incelendiğinde çalışmada yer alan katılımcıların 74'ü kadın (%23.9) ve 235'i erkeklerden (%76.1) oluşmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Yaş Dağılım Tablosu

	<i>N</i>	%
22-29	51	16.5
30-39	90	29.1
40-49	157	50.8
50 ve üzeri	11	3.6
Toplam	309	100.0

Tablo 3'e bakıldığında 40-49 yaş grubu katılımcıların 157 kişi ile en çok, 50 yaş ve üzeri katılımcıların 11 kişi ile en az katılım sağladıkları görülmüştür.

Tablo 4: Katılımcıların Kıdem Yılı Dağılım Tablosu

	<i>N</i>	%
1-4 yıl	42	13.6
5-9 yıl	67	21.7
10-15 yıl	63	20.4
16-20 yıl	74	23.9
21 yıl ve üzeri	63	20.4
Toplam	309	100.0

Katılımcıların kıdem yılları incelendiğinde 1-4 yıl kıdemli 42 kişi (%13.6), 5-9 yıl kıdemli 67 kişi (%21.7), 10-15 yıl kıdemli 63 kişi (%20.4), 16-20 yıl kıdemli 74 kişi (%23.9) ve 21 yıl ve üzeri kıdemli 63 kişiden (%20.4) oluşmaktadır.

Tablo 5: Katılımcıların Eğitim Durumları Dağılım Tablosu

	<i>N</i>	%
Lisans	241	78.0
Yüksek Lisans	51	16.5
Ön Lisans	8	2.6
Doktora	9	2.9
Total	309	100.0

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan katılımcıların çoğunluğunu 241 kişi (%78) ile lisans mezunu azınlığını ise 8 kişi (%2.6) ön lisans ve 9 kişi (%2.9) ile doktora mezunu kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların Uzaktan Eğitim Deneyimleri Dağılımları Tablosu

	<i>N</i>	%
Evet	269	87.1
Hayır	38	12.3
Hata	2	.6
Toplam	309	100.0

Tablo 6 incelendiğinde uzaktan eğitim deneyimi olan 269 kişi (%87.1) deneyimi olmayan 38 kişi (%12.3) çalışmada yer almıştır.

4.3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7: Cinsiyet, Yaş ve Kıdem Değişkenleri ile Uzaktan Eğitim Tutum MANOVA Tablosu

		<i>F</i>	<i>Hipotez Sd</i>	<i>Hata Sd</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Pillai'sTrace	1.38	2.00	284.00	.25
	Wilks' Lambda	1.38	2.00	284.00	.25
	Hotelling'sTrace	1.38	2.00	284.00	.25
	Roy'sLargestRoot	1.38	2.00	284.00	.25
Yaş	Pillai'sTrace	1.02	6.00	570.00	.41
	Wilks' Lambda	1.02	6.00	568.00	.41
	Hotelling'sTrace	1.01	6.00	566.00	.42
	Roy'sLargestRoot	1.63	3.00	285.00	.18
Kıdem	Pillai'sTrace	.68	8.00	570.00	.71
	Wilks' Lambda	.68	8.00	568.00	.71
	Hotelling'sTrace	.68	8.00	566.00	.71
	Roy'sLargestRoot	.96	4.00	285.00	.43
Cinsiyet * Yaş * Kıdem	Pillai'sTrace	.87	6.00	570.00	.51
	Wilks' Lambda	.87	6.00	568.00	.51
	Hotelling'sTrace	.87	6.00	566.00	.51
	Roy'sLargestRoot	1.69 ^c	3.00	285.00	.17

Tablo 7 incelendiğinde yaş, cinsiyet ve öğretmenlerin kıdem durumu değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutum alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($F_{(6)} = .87, p > .05$).

Tablo 8: Cinsiyet, Yaş ve Kıdem Değişkenleri ile Uzaktan Eğitim Tutum Alt Boyutları Ana Etkiler Tablosu

		<i>Ortalama</i>			
	<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>df</i>	<i>Kare</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Uzaktan Eğitimin Avantajları	1	1.45	2.51	.11
	Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	1	.20	.23	.63
	Toplam Tutum	1	.43	1.19	.28
Yaş	Uzaktan Eğitimin Avantajları	3	.35	.61	.61
	Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	3	1.27	1.45	.22
	Toplam Tutum	3	.44	1.22	.30
Kıdem	Uzaktan Eğitimin Avantajları	4	.27	.47	.76
	Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	4	.77	.88	.47
	Toplam Tutum	4	.15	.42	.79
Hata	Uzaktan Eğitimin Avantajları	285	.58		
	Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	285	.87		
	Toplam Tutum	285	.36		
Toplam	Uzaktan Eğitimin Avantajları	309			
	Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	309			
	Toplam Tutum	309			

Tablo 8’ye bakıldığında cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri ile uzaktan eğitim tutum alt boyutları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>.05$).

4.4. Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Seviyelerine İlişkin Bulgular

Tablo 9: Cinsiyet, Yaş ve Kıdem Değişkenleri ile Dijital Okuryazarlık MANOVA Tablosu

		F	Sd	Hata Sd	P
Cinsiyet	Pillai'sTrace	.87	4.00	282.00	.48
	Wilks' Lambda	.87	4.00	282.00	.48
	Hotelling'sTrace	.87	4.00	282.00	.48
	Roy'sLargestRoot	.87	4.00	282.00	.48
Yaş	Pillai'sTrace	.79	12.00	852.00	.66
	Wilks' Lambda	.79	12.00	746.39	.66
	Hotelling'sTrace	.79	12.00	842.00	.66
	Roy'sLargestRoot	1.88	4.00	284.00	.11
Kıdem	Pillai'sTrace	1.52	16.00	1140.00	.08
	Wilks' Lambda	1.53	16.00	862.16	.08
	Hotelling'sTrace	1.52	16.00	1122.00	.08
	Roy'sLargestRoot	3.60	4.00	285.00	.01
Cinsiyet * Yaş * Kıdem	Pillai'sTrace	.37	12.00	852.00	.98
	Wilks' Lambda	.36	12.00	746.39	.98
	Hotelling'sTrace	.36	12.00	842.00	.98
	Roy'sLargestRoot	.67	4.00	284.00	.61

Tablo 9 incelendiğinde, cinsiyet yaş ve kıdem ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir ($F_{(12)} = .36$, $p>.05$).

Tablo 10: Cinsiyet, Yaş ve Kıdem Değişkenleri ile Dijital Okuryazarlık Alt Boyutları Ana Etkiler Tablosu

	Bağımlı Değişken	df	Ortalama Kare	F	p
Cinsiyet	Tutum	1	.00	.00	.97
	Teknik	1	.71	.73	.39
	Bilişsel	1	1.16	1.05	.31
	Sosyal	1	1.22	1.13	.29
Yaş	Tutum	3	1.56	1.78	.15
	Teknik	3	.51	.52	.67
	Bilişsel	3	.49	.44	.72
	Sosyal	3	.55	.51	.68
Kıdem	Tutum	4	2.95	3.36	.01
	Teknik	4	2.07	2.11	.08
	Bilişsel	4	2.19	1.98	.10
	Sosyal	4	2.23	2.07	.09
Hata	Tutum	285	.88		
	Teknik	285	.98		
	Bilişsel	285	1.11		
	Sosyal	285	1.08		
Toplam	Tutum	309			
	Teknik	309			
	Bilişsel	309			
	Sosyal	309			

Tablo 10 incelendiğinde cinsiyet ve yaş değişkenleri ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Kıdem değişkeninde ise tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($F_{(4, 285)} = .3.36, p < .05$).

Tablo 11: Dijital Okuryazarlık Alt Boyutları Bonferroni Takip Testi Tablosu

		<i>Standart</i>		
<i>(I) Kıdem</i>	<i>(J) Kıdem</i>	<i>Ortalama Fark (I-J)</i>	<i>Hata</i>	<i>p</i>
Tutum	5-9 yıl	-.09	.30	1.00
	10-15 yıl	.57	.30	.54
	16-20 yıl	.54	.32	.96
	21 yıl ve üzeri	.16	.36	1.00
	1-4 yıl	.09	.30	1.00
	10-15 yıl	.66	.22	.03
	16-20 yıl	.63	.25	.13
	21 yıl ve üzeri	.25	.30	1.00
	1-4 yıl	-.57	.30	.54
	5-9 yıl	-.66	.22	.03
	16-20 yıl	-.04	.25	1.00
	21 yıl ve üzeri	-.41	.30	1.00
	1-4 yıl	-.54	.32	.96
	5-9 yıl	-.63	.25	.13
	10-15 yıl	.04	.25	1.00
	21 yıl ve üzeri	-.38	.33	1.00
	1-4 yıl	-.16	.36	1.00
	5-9 yıl	-.25	.30	1.00
	10-15 yıl	.41	.30	1.00
	16-20 yıl	.38	.33	1.00

Tablo 11 incelendiğinde 5 – 9 yıl kıdemli olan katılımcıların 10 – 15 yıl kıdemli olan katılımcılardan tutum alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.

4.5. Kanonik Korelasyona İlişkin Bulgular

Bu çalışmada uzaktan eğitim tutum alt boyutları (Uzaktan Eğitimin avantajları ve Uzaktan Eğitimin Dezavantajları) ve dijital okuryazarlık alt boyutları (Tutum, Teknik, Bilişsel ve Sosyal arasındaki ilişki incelenmiştir. Kanonik korelasyon katsayısı (r_c) .89 olduğu belirlenmiştir. Bu değer uzaktan eğitim tutum alt boyutları ile dijital okuryazarlık alt boyutları arasında yüksek düzeyde bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Bulgular incelendiğinde ilk kanonik değişkeni .52 ikinci kanonik değişkeni ise .25 olarak tespit edilmiştir. İlk kanonik değişken olan uzaktan eğitim tutum %52, ikinci kanonik değişken dijital okuryazarlık ise %25'ini açıklamaktadır. Uzaktan eğitim tutum değişkenleri, dijital okuryazarlık değişkenlerinin toplam varyansının %41'ini karşılamıştır. Dijital okuryazarlık değişkenleri uzaktan eğitim tutum değişkenlerinin toplam varyans değerlerinin %20'sini açıkladığı belirlenmiştir.

Tablo 12: Uzaktan Eğitim Tutum ile Dijital Okuryazarlık Değişkenleri Arasındaki Korelasyonlar, Standardize Edilmiş Eş Varyanslar, Kanonik Korelasyonlar ve Varyans Yüzdeleri Tablosu

	İlk Kanonik Değişken	
	Korelasyon	Katsayı
Uzaktan Eğitim Tutum Değişkenleri		
Avantajları	.86	.83
Dezavantajları	.55	.51
Varyans Yüzdesi	.52	
Redundancy	.41	
Dijital Okuryazarlık Değişkenleri		
Tutum	.02	.01
Teknik	.92	.92
Bilişsel	.04	.02
Sosyal	.03	.01
Varyans Yüzdesi	.25	
Redundancy	.20	
Kanonik Korelasyon Katsayısı	.89	

İlk kanonik değişkene göre uzaktan eğitim tutum değişkenleri ile dijital okuryazarlık değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($\chi^2(8)=300.006$, $p<.05$). İkinci kanonik korelasyonda yer alan tutum (.02), bilişsel (.04) ve sosyal (.03) haricinde, ilk değişim setinde bulunan uzaktan eğitimin avantajları (.86) ve uzaktan eğitimin dezavantajları (.55) ; ikinci sette yer alan teknik (.92) değişkenler .30 kritik değerinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Tabachnick ve arkadaşları, 2007).

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu bölümde ilgili alan yazın taraması yapılarak, elde edilen bulguların yorumlanması ve tartışılması alt problemler çerçevesinde yapılmıştır.

5.1. Tartışma

Son yıllarda eğitim gereksinimlerinin değişmesi öğretmenler ve öğrenciler için önemli bir gelişim fırsatı tanımıştır. Uzaktan eğitimin zaman ve mekân sınırlamasını ortadan kaldırarak eğitimde büyük fırsatlar sağlaması, öğrenciler ve öğretmenler tarafından sık kullanılmasına, ders dışı faaliyetlerde de kullanılır olmasına ve uzaktan eğitim becerilerinin geliştirilmesini sağlamıştır (Fojtík, 2018).

Uzaktan eğitim, bilişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasına imkân sağlarken, karşı karşıya kalınan salgın bu durumu oldukça hızlandırmış ve bu durumun mecburi bir hal almasına sebep olmuştur. Bu durum öğretmenlerin sahip olması gereken özellikleri, gelişen teknoloji ve meydana gelen salgınla birlikte geliştirmelerini gerekli kılmıştır. Öğretmenlerin gelişen teknolojilere uygun eğitim almaları, dijital materyalleri etkili ve verimli kullanmaları için dijital okuryazarlıklarının önemini vurgulamaktadır (Carrillo ve Flores, 2020).

Teknolojideki gelişmelere paralel olarak mektupla başlayan uzaktan eğitim uygulamaları dijital ürünlerin gelişmesiyle birlikte farklı eğitim ortamlarının oluşmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler, bilim ve teknolojinin uzaktan eğitim programlarını kademeli olarak etkileyerek ve gelecekte internetin insan yaşamının vazgeçilmez bir parçası olmasına bağlı olarak uzaktan eğitimin de önemini artırmaktadır (Ülkü, 2018a).

Öğretmenlerin teknolojik araç gereçleri eğitimde etkili kullanma becerilerinin önemi, pandemi sürecinde eğitimin dijital araçlar üzerinden gerçekleştirilmesiyle beraber çok net bir şekilde hissedilmeye başlanmıştır (Bozkurt, 2020b). Birer ebeveyn ve eğitimci olan öğretmenler dijital okuryazar olma sorumluluğu taşımaktadırlar. Bununla birlikte dijital okuryazarlığın çocuklar içinde bir hak olarak açıklanması, öğrencilerin bu hakka sahip olabilmeleri ve kullanabilmeleri için de öğretmenlerin iyi birer rol model olmaları için üst seviyede dijital okuryazarlık becerisine sahip olmaları gereklidir (Aksoy ve Karabay, 2021). Uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenler, süreci doğru yürütme ve planlama gibi hususlara da dikkat etmek zorundadırlar. Ayrıca materyallerin temini, denetlenmesi ve kullanılması, uzaktan eğitime öğrencinin katılımı ve ders takibinin yapılması öğretmenler için sorun teşkil etmektedir (Gonzalez ve arkadaşları, 2020).

Uzaktan eğitime karşı tutum ve dijital okuryazarlıklar arasındaki ilişkiyi incelemek için öğretmen adaylarına yönelik çalışmalar olsa da öğretmenlerle ilgili yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır (Bartan ve arkadaşları, 2021).

Bu araştırma ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ve özel okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunu gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ne seviyededir?
- 2- Beden eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlıkları ne seviyededir?
- 3- Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki ne seviyededir?

Bu bağlamda Beden Eğitimi Öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yürütülen çalışmada katılımcıların cinsiyet dağılımları incelendiğinde (Tablo 2) % 23.9'u kadın, %76.1'i erkek, katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde (Tablo 3) 22-29 yaş aralığının da 51 kişi (%16.5); 30-39 yaş aralığının da 90 kişi (%29.1); 40-49 yaş aralığının da 157 kişi (%50.8); 50 ve üzeri yaş aralığının da 11 kişi (%3.6) olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kıdem yılı dağılımlarına bakıldığında (Tablo 4) 1-4 yıl

arasında 42 kişi (%13.6); 5-9 yıl aralığında 67 kişi (%21.7); 10-15 yıl aralığında 63 kişi(%20.4); 16-20 yıl aralığında 74 kişi (%23.9); 21 yıl ve üzerinde ise 63 kişi (%20.4) olmak üzere toplam 309 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımları ise (Tablo 5) 241 kişi (%78) lisans; 51 kişi (%16.5) yüksek lisans; 8 kişi (%2.6) ön lisans; 9 kişi (%2.9) doktora sahibi olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların uzaktan eğitim deneyimleri dağılımları incelendiğinde, (Tablo 6) 269 kişi (%87.1) deneyim sahibi olduğu, 26 kişi (%12,3) deneyim sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmamız sonucunda cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri ile uzaktan eğitime olan tutum alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($F_{(6)}=.87, p>.05$).

Çalışmamızda Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı üzerine yapmış olduğu çalışmada ise uzaktan eğitim algısının çalışmamıza benzer şekilde orta düzeyde olduğunu (Gök, 2011), özel ve devlet okullarında çalışan öğretmenler üzerine yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının da benzer şekilde orta düzeyde olduğunu belirtmiştir (Ağır, 2007). Araştırmamızda yaş değişkeni incelendiğinde dijital okuryazarlık arasında anlamlı etkileşim belirlenmemiştir. Öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada aynı şekilde yaş değişkeni ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bunun sebebi olarak öğretmen adaylarının aynı yaş seviyelerinde olmaları gösterilmiştir (Yaman, 2019). Öğretmenlerin yaşlarının artması ile birlikte teknolojiye uyum konusunda bazı sıkıntılar yaşadıkları yapılan çalışmalarla vurgulanmaktadır (Gökbulut, 2021; Sevinç ve arkadaşları, 2022). Çalışmamızın yaş ortalamasının en yüksek dağılımını 40-49 yaş aralığındaki katılımcıların oluşturduğu düşünüldüğünde teknolojiye uyum sağlama konusunda ilerleyen yaş gruplarına göre çok fazla zorluk yaşamamaları bu durumun dengeli bir dağılım göstermesini etkilediği öngörülmektedir. Bu bakımdan araştırmamız incelenen birçok çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Ayrıca alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı üzerine yapmış olduğu çalışmada yaş değişkeni üzerine farklılıklar tespit ettiği ve öğretmenlerin uzaktan eğitime olan algısının düşük olduğu sonucunu belirlemiş (Arabacı, 2020), dijital okuryazarlık ölçeği üzerine yapılmış olan çalışmada, yaş değişkeninin artmasıyla birlikte dijital okuryazarlık düzeyinin azaldığını tespit etmiştir (Sulak, 2019). Bu durum ilerleyen yaşlarda teknolojiyle tanışmış kişilerin daha fazla uyum sorunu yaşadığını göstermektedir. Yumbul (2021)'de liselerde görev yapan öğretmenler üzerine yapmış olduğu çalışmasında, öğretmenlerin uzaktan eğitime olan algısının yüksek olduğunu belirlemiştir. Literatüre ve çalışma bulgularına göre genç öğretmenlerin eğitim öğretim süreci ve yaşamlarının birçok alanında teknolojik donanım ve fırsatlardan daha fazla yararlanmasından dolayı diğer yaş gruplarına göre daha yüksek seviyede sonuçlar elde ettiği düşünülmektedir. Her iki çalışma da bu yönüyle çalışmamızla benzerlik göstermemektedir. Yaş gruplarının değişkenliğine bağlı olarak teknolojiye uyum süreçlerinin elde edilen verilerde farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

Uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmalarda öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili teknolojiyi kullanmada problemler yaşadığı görülmüştür. Bu problemler genel olarak EBA ve ZOOM gibi uzaktan eğitim araçlarının altyapı eksikliğinden ve öğretmenlerin program bilgisi eksikliğinden kaynaklanmaktadır (Başaran ve arkadaşları, 2020). Uzaktan eğitimde öğretmenlerin EBA daki alt yapı problemlerinden dolayı ortaya çıkan zorluklar olduğu görülmektedir (Doğan ve Koçak, 2020). Bu süreçte yaşanan problemlerin ani bir şekilde eğitim öğretim yönteminin değişmesi sonucu ortaya çıktığı ve uyum sorunları yaşandığı öngörülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre ilkökul öğretmenleri üzerinde yapılan çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını incelemiş ve sonucunda cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir (Ülkü, 2018b). Ancak çalışma sonuçlarımızı desteklemeyen çalışmalarda mevcuttur. Farklı olarak öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumların cinsiyete göre farklılaştığı belirtilmiştir (Yenilmez ve arkadaşları, 2017). Ayrıca Bay (2021), öğretmen adayları üzerine yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir fark olmadığını fakat ortalama sonuçlarda erkek adayların kadın adaylara

göre dijital okuryazarlık açısından daha yüksek puanlara sahip olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Yontar (2019)'da öğretmen adayları ve dijital okuryazarlık üzerine yapmış olduğu çalışmada erkek adayların kadın adaylara göre dijital okuryazarlık parametresi açısından daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğunu tespit etmiştir. Cinsiyet değişkenlerine göre incelendiğinde kadın ve erkek öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının seviyelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir (Aksoy ve Karabay, 2021) . Diğer çalışmalara bakıldığında; uzaktan eğitimde öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının fazla olduğu, bu süreçte öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, branş değişkenleri ile dijital okuryazarlıkları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu görülmektedir (Bingöl, 2022). Sınıf öğretmenleri ile ilgili yapılan çalışmada öğretmenlerin, dijital okuryazarlık seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir(Aksoy ve Karabay, 2021). Benzer çalışmaya göre öğretmenlerin cinsiyetleri ile dijital okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır (Gökbulut, 2021).

Bu sonuçlara göre her iki çalışmada erkek adayların daha yüksek ortalamalara sahip olduğunu desteklemektedir. Bu durum öğretmenlerin teknolojik sürece uyumunun hazır bulunuşluk seviyesine göre farklılık gösterebileceği, yapılan çalışmalarda değerlendirilmeye dahil edilen öğretmenlerin yaş dağılımları, altyapı imkanlarının da ne düzeyde sağlandığı ve en önemlisi ev ortamında eğitimin sürdürülmesi zorunluluğu önemli bir parametre olarak düşünülmektedir. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre teknolojik cihazlara ve dijital ortama çok daha fazla vakit ayırmasının neden olduğu söylenebilir. Bu sebeplerden dolayı cinsiyet dağılımında çalışmamızı destekleyen ve benzerlik göstermeyen çalışmaların olması çalışma gruplarının farklılık göstermesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine göre uzaktan eğitime yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Literatürde kıdem yılı öğretmenler açısından önemli bir değişken olarak kabul edilmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı açısından dijital okuryazarlık puanlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir (Sevinç ve arkadaşları, 2022). Ogelman ve arkadaşları (2022) ise okul öncesi öğretmenlerinde yapmış olduğu çalışmada 6-10 yıl arası kıdem sahibi olan katılımcıların 11 yıl ve üzeri olan katılımcılara göre benzer şekilde dijital okuryazarlık boyutunda anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Benzer çalışmada da Arslan (2019) tarafından

ilköğretimde çalışan farklı alanlardaki öğretmenlerin dijital okuryazarlık boyutunun kıdem yılına göre 1-4 yıl arası ve 5-9 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin daha ileri kıdeme sahip öğretmenlere göre yüksek ortalamalara sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde çalışma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Bu durumun yaş ve kıdem yılının genel anlamda doğru orantı göstermesinden kaynaklı olabileceği, kıdem yılı düşük olan katılımcıların kıdem yılı daha yüksek olan katılımcılara göre dijital okuryazarlık açısından yüksek olması beklenmektedir. Öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça dijital okuryazarlık boyutunun düştüğü yapılan çalışmalar ve incelemeler sonucunda tespit edilmiştir. Bu durumun kıdem yılı yüksek olan öğretmenlerin eğitim öğretim sürecine ve içeriğine bağlı olarak günümüz dijital teknolojisine uyum sağlama konusundan kaynaklandığı öngörülmektedir.

5.2. Sonuç

Çalışma da Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki yaş, cinsiyet ve kıdem yılı gibi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre cinsiyet ve yaş değişkeninin beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin olmamasına rağmen kıdem yılı değişkeninin önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir. Özellikle Kıdem yılı 10 yıl ve üzeri olan katılımcıların yaşa bağlı olarak ortalama değerlerinin düşük olması eğitim öğretim sürecinde dijital teknolojiye uyum sorunları yaşadığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak Beden Eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıklarının yaş ve cinsiyet açısından önemli olmadığını, kıdem yılının 5 ile 10 yıl arasında olan öğretmenlerin uzaktan eğitimi daha verimli kullandıkları ve dijital okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

5.3. Öneriler

Yapılan araştırmalar sonucunda 2019 yılının aralık ayında insanoğlunun hayatına giren ve alışlagelmiş birçok şeyin değişmesine sebep olan salgın eğitimde de birçok yeniliğe sebep olmuştur. Bu değişim yaşanırken eğitimdeki değişimde uzaktan eğitim kavramıyla birlikte yeni bir ivme kazanmış bunun sonucunda eğitimin paydaşlarının da bu değişime ayak uydurması zorunluluk arz etmiştir.

Bu yüzden eğitimin en önemli paydaşlarından olan öğretmenlerin hayatımıza giren ve kalıcılık arz eden bu duruma ayak uydurabilmesi ve kendini geliştirebilmesi için;

- 1- Kadın öğretmen adaylarına lisans eğitimi süresince eğitimde kullanılan teknolojik materyallerin eğitimlerinin verilmesi.
- 2- Kıdem yılı 10 ve üzeri olan beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim teknolojileri konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulmaları.

KAYNAKLAR

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,
- Aksoy, N., ve Karabay, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 14(2), 859-894.
- Aktay, S., ve Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (Eba) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.
- Al, U., ve Madran, O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: Sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.
- Arabacı, S. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Arslan, S. (2019). *İlkokullarda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Sakarya Üniversitesi,
- Aslantaş, T. (2014). Uzaktan eğitim, uzaktan eğitim teknolojileri ve Türkiye’de bir uygulama. Erişim adresi: <http://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/Uzaktan-E%20C4%20Fitim-Uzaktan-E%20C4%20Fitim-Teknolojileri-ve>.
- Aypay, A. (2015). Araştırma yöntemleri desen ve analiz. *Anı Yayıncılık, Ankara*.
- Bartan, S., ve arkadaşları. (2021). Çocuk Gelişimi Ön Lisans Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerileri ve Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *EJERCongress 2021*, 61.
- Başaran, M., ve arkadaşları. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknoloji kullanım durumlarının incelenmesi. *International Journal of Society Researches*, 17(37), 4619-4645.
- Bay, D., N. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 172-187.
- Bay, E., ve arkadaşları. (2015). An Analysis of the Candidate Teachers' Beliefs Related to Knowledge, Learning and Teaching. *International Education Studies*, 8(6), 75-81.
- Bernstein, I., ve Nunnally, J. (1994). Psychometric theory. New York: McGraw-Hill.
- Oliva, TA, Oliver, RL, & MacMillan, IC (1992). A catastrophe model for developing service satisfaction strategies. *Journal of Marketing*, 56, 83-95.
- Bingöl, H. (2022). uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile mesleki motivasyonlarının incelenmesi
- Bozkurt, A. (2020a). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23.
- Bozkurt, A. (2020b). pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Carrillo, C., ve Flores, M. A. (2020). COVID-19 and teacher education: a literature review of online teaching and learning practices. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 466-487.
- Comrey, A. L., ve Lee, H. B. (1992). A first course in factor analysis, 2nd edn. hillsdale, nj: L. In: Erlbaum Associates.

- Çakın, M., ve Akyavuz, K., E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansıması: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çetiner, M. H., ve arkadaşları. (1999). İnternete dayalı uzaktan eğitim ve çoklu ortam uygulamaları. *Uluslararası Bilgisayar ve Enformasyon Sistemleri Sempozyum Kitabı*, 532-539.
- Çukadar, S., ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.
- Dashraath, P., ve arkadaşları. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic and pregnancy. *American journal of obstetrics and gynecology*, 222(6), 521-531.
- Demir, E. (2014). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(39).
- Demiray, U., ve Adıyaman, Z. (2002). Kuruluşunun 10. Yılında açıköğretim lisesi ile ilgili çalışmalar kaynakçası (1992–2002). *Ankara: EĞİTEK Yayınları*, 7.
- Demirel, Ö. (2007). Eğitimde program geliştirme.
- Doğan, D., ve arkadaşları. (2011). E-öğrenme ortamlarında toplumsal buradalığın artırılması için kullanılabilecek iletişim araçları. *Akademik Bilişim Konferansı*, 2(4), 1-9.
- Doğan, S., ve Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 111-124.
- Everitt, B. S. (1975). Multivariate analysis: The need for data, and other problems. *The British Journal of Psychiatry*, 126(3), 237-240.
- Fojtík, R. (2018). Problems of distance education. *Icte Journal*, 7(1), 14-23.
- Gonzalez, T., ve arkadaşları. (2020). Influence of COVID-19 confinement on students' performance in higher education. *PloS one*, 15(10), e0239490.
- Gorsuch, R. L. (1990). Common factor analysis versus component analysis: Some well and little known facts. *Multivariate Behavioral Research*, 25(1), 33-39.
- Göçer, A. (2020). Editöre Mektup.
- Gök, B. (2011). Uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü*.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ile Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 469-479.
- Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*(11), 1-12.
- Hamutoğlu, N. B., ve arkadaşları. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429.
- Horzum, M. B. (2003). Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Sakarya Üniversitesi*,
- Hull, G., A., ve arkadaşları. (2003). Multiple Literacies. A Compilation for Adult Educators.
- İşman, A. (1999). Uzaktan Eğitim: EDOK Uzaktan Eğitim Merkezi, Birinci Uzaktan eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım, 93-101 ss. *Ankara, Kara Kuvvetleri Eğitim Doktrin Komutanlığı*.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan Eğitim, Pegem A. *Yayıncılık, Ankara*.

- Kocayığit, A., ve S. , U. (2020). Milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (burdur ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285-299.
- Kozan, M. (2018). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılıklarının incelenmesi/Examination of department of computer education and instructional technology teacher candidates' digital literacy levels and cyberbullying sensitivities.
- Lai, C.-C., ve arkadaşları. (2020). Global epidemiology of coronavirus disease 2019 (COVID-19): disease incidence, daily cumulative index, mortality, and their association with country healthcare resources and economic status. *International journal of antimicrobial agents*, 55(4), 105946.
- MEB. (2019). 2023 eğitim vizyonu.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & education*, 59(3), 1065-1078.
- Ogelman, G., H., ve arkadaşları. (2022). Okul öncesi eğitilmiş öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 235-247.
- Onursoy, S. (2018). Üniversite gençliğinin dijital okuryazarlık düzeyleri: Anadolu üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 989-1013.
- Orakcıoğlu, E. (2019). *Türkiye’de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. ESOGÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Papı, C., ve Büyükaslan, A. (2007). *Türkiye ve Fransa’daki uzaktan eğitimde gelişmeler: Hangi eğitim hakkı*. Paper presented at the Marsilya: Colloque Tice Mediterranee-Uzaktan Eğitimde İnsan/Değişim Sorunsalı.
- Park, S. E. (2020). Epidemiology, virology, and clinical features of severe acute respiratory syndrome-coronavirüs-2 (SARS-CoV-2; Coronavirus disease-19). *Clin Exp Pediatr*, 63, 119-124.
- Patchin, J. W., ve Hinduja, S. (2006). Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying. *Youth violence and juvenile justice*, 4(2), 148-169.
- Pool, C. R. (1997). A new digital literacy a conversation with Paul Gilster. *Educational Leadership*, 55, 6-11.
- Reimers, F. M., ve Schleicher, A. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020. *OECD. Retrieved April, 14(2020), 2020-2004*.
- Reuge, N., ve arkadaşları. (2021). Education response to COVID 19 pandemic, a special issue proposed by UNICEF: Editorial review. *International Journal of Educational Development*, 87, 102485.
- Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Sevinç, M., ve arkadaşları. (2022). Sınıf öğretmenlerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: iskenderun ilçesi örneği. *Journal of Research in Education and Teaching*, 11(2), 7-17.
- Sulak, S. (2019). Dijital okuryazarlık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Social Sciences Studies Journal*, 5(3), 1329-1342.
- Şeker, M., ve arkadaşları. (2020). *Küresel salgının anatomisi: insan ve toplumun geleceği*: Türkiye Bilimler Akademisi.

- Tabachnick, B., ve Fidell, L. (2013). Using Multivariate Statistics 6th Edition: Pearson New International Edition. In: Essex: Pearson Education.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (1996). Using multivariate statistics . Northridge. Cal.: Harper Collins.
- Tabachnick, B. G., ve arkadaşları. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5): pearson Boston, MA.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Tezci, E., ve Perkmen, S. (2013). Oluşturmacı perspektiften teknolojinin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonu. *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler içinde*, 2, 193-217.
- Uzunboylu, H., ve Tuncay, N. (2012). Uzaktan eğitimde sanal değişimler. Ankara: Pegem Akademi.
- Ülkü, S. (2018a). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Ülkü, S. (2018b). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Vasile, C. (2012). Digital era psychology–studies on cognitive changes. *Procedia-social and behavioral sciences*, 33, 732-736.
- Yaman, C. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği)*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Yamamoto, T., Sahure Gonca, ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Yenilmez, K., ve arkadaşları. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250.
- Yontar, A. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 815-824.
- Yumbul, E. (2021). Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun*.
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 as a catalyst for educational change. *Prospects*, 49(1), 29-33.

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Branşınız? * ☐ Beden Eğitimi ve Spor ☐ Bilgisayar ☐ Din Kültürü ☐ Fen ve Teknoloji ☐ Görsel Sanatlar ☐ Matematik ☐ Müzik ☐ Sınıf Öğretmenliği ☐ Sosyal Bilgiler ☐ Türkçe ☐ Teknoloji Tasarım ☐ Yabancı Dil ☐ Özel Eğitim ☐ Okul Öncesi ☐ Diğer:					
Cinsiyet * ☐ Kadın ☐ Erkek					

Yaşınız? *				
☐ 22-29				
☐ 30-39				
☐ 40-49				
☐ 50 ve üstü				

Kıdeminiz? *				
☐ 1-4 yıl				
☐ 5-9 yıl				
☐ 10-15 yıl				
☐ 16-20 yıl				
☐ 21 ve üstü				

Okul türünüz? *				
☐ Devlet Okulu				
☐ Özel Okul				

Eğitim durumunuz? *				
☐ Önlisans				
☐ Lisans				
☐ Lisans Üstü				
☐ Doktora				
☐ Diğer:				

Uzaktan eğitim deneyiminiz var mı?				
☐ Evet				
☐ Hayır				

EK 2: Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği

Aşağıdaki sorulara size en yakın bulduğunuz seçeneği lütfen işaretleyiniz. *					
	Hiz Kabulmıyorum	Kabulmıyorum	Kararsızım	Kabulyorum	Kesinlikle Kabulyorum
Uzaktan eğitimle binyelerin bakan süreçleri daha kolay takip edilir	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimde zaman ve mekân kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliğini sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edilebilir esnekliği sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim içeriksel/görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonunu artırır.	☐	☐	☐	☐	☐

3

[Signature] *[Signature]*

Uzaktan eğitimle öğrenme anti-sosyaldır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimde bilgi beklentisinin internet ortamında paylaşıldması sebebiyle bilgiye erişim hızlanır.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zordur.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim uygulamalarından nitelikli sonuçlar elde edilir.	☐	☐	☐	☐	☐
Eğitimin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim özdeğerlendirme becerilerini geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim büyük bir güçtür.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitim.	☐	☐	☐	☐	☐

Öğün eğitim uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkiliydi.					
Uzaktan eğitim, ülkemizde sağlıklı bir şekilde uygulanamaz.	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 3. Dijital okuryazarlık ölçeği

Aşağıdaki sorulara size en yakın bulduğunuz seçeneği lütfen işaretleyiniz. *

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Öğrenme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak hoşuma gider.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak daha iyi öğrenirim.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek daha iyi çözüldü.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek beni daha motive eder.	☐	☐	☐	☐	☐
Öğrenme etkinliklerim için arkadaşlarımdan sıklıkla internet aracılığıyla (Skype, Face ve Blackboard vb.) yardım alırım.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek öz disiplini ve başarıyı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Karşılaştığım teknik problemleri nasıl çözeceğimi biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

Bilgi ve iletişim teknolojileri proje çalışmalarında diğer öğrenme etkinliklerinde arkadaşlarımla ve daha iyi iş birliği içinde çalışmamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerim iyidir.	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet tabanlı aktivitelerde ilgili konuları (siber güvenlik, eser tescilliği, araştırma konuları vb.) biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 4. Etik Kurul Raporu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :13/05/2022 Toplantı Sayısı:06 Karar No :2022/212
Araştırmanın Başlığı	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Ve Dijital Okuryazarlıklarının Düzeylerinin Belirlenmesi
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Ahmet UZUN
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci Aziz DİZLEK
Etik Kurul Kararı	9738 sayılı başvuru değerlendirilmiş olup, araştırma Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.